

„Primorski List“

izhaja vsaki 1. 10., in
20., dan v mesecu. Ce-
na za celo leto 1 gl.
50 n., za pol leta 75 n.
Posamezne številke se
dobivajo v tabakarnah:
Nunsko ulice in Šolske
ulice po 5 nov.

PRIMORSKI LIST

Poučljiv list za slovensko ljudstvo na Primorskem.

Vse za vero, dom, cesarja!

Uredništvo in upravnništvo
mu je v Gorici, Nunsko
ulice št. 10. — Nefran-
kovana pisma se ne
sprejemajo. Rokopisi se
ne vračajo. Upravnništvo
sprejema oglase in na-
znanila po pogodbi.

Odgovorni urednik in izdajatelj: J. Marušič.

Lastnik: Konsorcij „Primorskega Lista“.

Tiska: Hilarijanska tiskarna.

Okrožnica

narodno-političnega društva „Sloga“
v Gorici.

Politično društvo „Sloga“ ima skrbeti
— po svojih pravilih — za duševni in
gmotni blagor slovenskega naroda na
Goriškem.

Vsak civilizirani narod, torej tudi
naš, sestoji iz različnih stanov, kateri so
torej udje našega naroda, za katerega po-
trebe skrbeti je poklicano tudi društvo
„Sloga“.

Slovenci na Goriškem imamo delavno
in narod ljubečo duhovščino, pridno in
vneto narodno učiteljstvo, zavedne in
umne posestnike in kmetovalce. To so
stanovi, na katere se je ponašal slovenski
narod na Goriškem po deželi.

V Gorici in po trigih imamo deloma
narodnih profesorjev, odvetnikov, notarjev,
zdravnikov in uradnikov. Vrste teh niso
še povsem popolnjene z možni našega na-
roda, a nadejati se smemo, da se pola-
goma popolnijo.

Med stanovoma, katera sta za vsak
narod, torej tudi za slovenski, velike važ-
nosti, t. j. med obrtniki in trgovci, smo
imeli na Goriškem — posebno v Gorici —
do nedavnega časa malo svojih mož. To
polje smo prepuščali Slovenci večinoma
drugorodcem, ki nam niso bili naklonjeni,
ampak so nam vračali našo podporo z ne-
prijaznostjo.

Trgovski in obrtniški stan je važen
stan za vsak omikan narod.

Kar kmetovalec in posestnik pride-
lata na svojem zemljišču, ne more se ve-
činoma porabiti v takem, surovem, stanu
kakor se pridelal, ampak mora priti v
roke obrtniku, da je predela in izdela ter
napravi iz njega tako blago, da je za rabo.

Takih ljudij, — obrtnikov —, imamo
Slovenci na Goriškem premalo. Obrtniški
stan na Goriškem, posebno v mestu, ne
šteje Slovencev v dovoljnem številu.

Prirodne naše pridelke in obrtniške
izdelke pa ne porablja pridelovalec in
izdelovalec sama, ampak potrebujeta tr-
govca, ki jih od njiju kupuje in prodaja
vsem slojem človeške družbe.

Trgovci kupuje in prodaja, je torej
posredovalec med drugimi stanovi. Skozi
njegove roke gre skoro ves denar, skoro
vsa cena blaga in pridelkov. Trgovski
stan je torej važen stan, kajti denar ne
gre le skozi roke trgovcev, ampak ostaja
ga — kot zaslužek — precej v njihovih
rokah. Zato vemo, da so trgovci navadno
najbogatejši ljudje. Denar je gospodar
sveta, in zato ima oni gospodstvo, ki ga
poseduje. Resnica je, da se štejemo Slo-
venci med ubožnejše narode, — ker ni-
mamo dovolj kupčije v svojih rokah.

Slovenci na Goriškem posedujemo
veliko večino dežele, naših posestnikov
in kmetovalcev pridelki daleč prevagujejo
one naših sodeželanov druge narodnosti.

In vendar nismo Slovenci gospodarji
v deželi, ampak oni, ki so v manjšini po
številu, po posesti dežele, po pridelovanju.
Oni pa so gospodari, ker so nas daleč
prekosili v obrtniji in kupčiji.

Po deželi, po vaseh in trigih, je si-
cer obrtnija in trgovina večinoma v naših
rokah; drugače je v Gorici.

Tu so imeli še pred nedavnim časom
tujci skoro vso obrtnijo in kupčijo v svojih
rokah; zato je pa bila Gorica laško mesto,
ki je živelo in bogatelo skoro izključno
le od slovenskih prebivalcev naše dežele.

V novejšem času se je pričelo obra-
čati na bolje; Slovenci so začeli tudi v
Gorici pečati se z obrtnijo in trgovino.

Velika obrtnija in kupčija pa je še
dandanes skoro izključno v neslovenskih
rokah — posebno v Gorici. Trgovci naši
po deželi so še zdaj večinoma le razpro-
dajalci velikih obrtniških in trgovinskih
podjetij iz mesta, ki niso v naših rokah.

Kakor povsod, velja tudi pri obrtniji
in trgovini pregovor, da iz malega raste
veliko. Iz malega obrtnika in trgovca more
postati velik obrtnik in trgovec, in ta je
gospodar; k njemu se zateka manjši trgo-
vec. Političnega društva „Sloga“ pred-

sednik, kateremu je poverjena skrb za vse
stanove v deželi, je mislil, kako bi mogel
slovenski narod na Goriškem priti do to-
like veljave in moči, kolikor mu je tiče po
naravnih — vedno veljavnih — zakonih.

Spoznal je, da potom obrtnije in tr-
govine je mogoče, da pridemo Slovenci na
Goriškem v razmeroma blaginjo in do
naravne te veljave.

Pondarjalo se je že zgoraj, da imamo
Slovenci tudi v Gorici precej svojih obrt-
nikov in trgovcev. Preostaja nam dvoje:
1. da se sedanji obrtniki in trgovci utrde
in napredujejo tako, da iz malih postanejo
veliki, ki bodo mogli zalagati tudi deželo
z blagom, in 2. da se njihovo število
pomnoži ter da dobimo v Gorici še taci
obrnike in trgovce, katerih zdaj ni-
mamo.

V dosego tega namena je povabil
podpisani predsednik „Sloga“ k posveto-
vanju in organizaciji slovenske trgovce
in obrtnike s sledečim vabilom:

„V zmislu društvenih pravil vabim
Vas k posvetovanju v soboto dne 30. t.
m. ob 8. uri zvečer v „Šolski dom“.

Trgovina in obrtnija, posebno v
mestu, je za nas Slovence tako velike važ-
nosti, da, ako se za njo bolj ne zanimamo,
moramo propasti.

Da bi se povzdignila trgovina in
obrnija v Gorici in tudi po deželi, in bi
se pospešila, ter bi se slovenskim trgo-
vcem in obrtnikom pridobilo večje zaupanje
in več odjemnikov, da bi zamogli z mir-
nejšo vestjo gledati v prihodnost, trebalo
bi storiti primernih korakov. V ta namen
vabim Vas, da se gotovo udeležite prve-
ga posvetovanja, katero naj bi volilo tudi
odsek izmed trgovcev in obrtnikov, ki bi
pospeševal svoje stanovske koristi.

Od predsedn. narodno-političnega
društva „Sloga“, v Gorici, dne 28. sept.
1899.

Predsednik:

ANT. dr. GREGORIČ.

K posvetovanju se je zbrala velika
večina povabljenec.

Na tem shodu se je povdarjalo, da
je nar.-politično društvo „Sloga“ — skrbec
tudi za trgovce in obrtnike v Gorici in
na deželi — ustanovila že ljudsko poso-
jilnico, slovenske ljudske šole in obrtno-
nadaljevalno šolo za dečke in deklice.

V enak namen je bil izvoljen leta
1898. v „Slogi“ tako zvani socijalni od-
sek, ki priča, da društvo je imelo blaginjo
vseh stanov pred očmi.

V glavnem je resnica, da naši tr-
govci in obrtniki v mestu, kot začetniki,
ne morejo vztrajati in konkurenci z družimi,
ampak propasti morajo, ako se narod naš
ne zave podožaja in jih ne podpira,
kakor zaslužijo.

Ne posameznik, ampak v prvi vrsti
narod more konkurirati. Vsi za enega,
jeden za vse! Vse bo vihar razdjal, — le
narod bo zmiraj stal! poje narodna pe-
sem. Po njenih besedah se moramo rav-
nati, ako hočemo tudi na Goriškem priti
v dolednem času do naravne veljave.

Na predlog podpisanega predsednika
se je volil na posvetovalnem shodu, dne
30. sept. t. l. posebni odsek izmed trgo-
vcev in obrtnikov.

Trgovsko-obrtnemu odseku v „Slogi“
bodi dolžnost pospeševati slovensko obrt-
nijo in trgovino. Odbor „Sloga“ je vzel
zadovoljnostjo v znatje ta korak svojega
predsednika ter slovenskih obrtnikov in
trgovcev, a podpisani predsednik se obrača
do slovenskega zavednega naroda na Go-
riškem s to-le okrožnico, kateri namen je,
vzbuditi med našim narodom posebno
akcijo v prosep slovenski trgovini in
obrniji v Gorici in po deželi naši.

„Sloga“ se obrača torej do častite
duhovščine in učiteljstva, do gg. županov
in njih tajnikov, do zavednih posestnikov,
trgovcev in obrtnikov po deželi naši, da
premišljujejo, kaj bi se dalo storiti v do-
sego označenega namena.

Na Vaši zavednosti in delavnosti
stoji, da se storé v deželi potrebni koraki
v namen, da se odpomore nedostatkom v
organizaciji naših trgovcev in obrtnikov.

Vabim toraj pred vsem zavešne tr-
govce in obrtnike, da se trdno oklenejo
„Sloge“, katera družji v svoji sredi vse
sloje našega naroda, ter da njej, — ozi-
roma njenemu trgovsko-obrtnemu odseku,
sporočijo vse svoje tožbe, kakor tudi
svoja mnenja in nasvete, kako naj bi se
pomoglo našemu narodu na trgovsko-
obrtnem polju.

Ako stori vsak svojo dolžnost, ve-
selil se bode naš narod na Goriškem v
kratkih letih, da je dosegel to, brez česar
ne pridemo do narodne enakopravnosti
in jednake veljavnosti z našimi sodeželani.
Trdno se zanašam, da razumništvo v de-
želi bode zadovoljno pripomoglo k akciji,
ki se je zapričela v „Slogi“ ter se je
naznanila s to okrožnico.

Slavna županstva se uljudno prosijo,
da razdele to okrožnico med trgovce in
obrnike svoje županije.

Od narodno-političnega društva „Sloga“
V Gorici, dne 10. oktobra 1899.

ANTON dr. GREGORIČ,
predsednik.

Kako je, in kaj bode?

Mnogokrat se je Primorje že ime-
novalo „dežela neverjetnosti“. Res je, da
se dogajajo v naši Primorski mnoge stvari,
ki se treznemu in razsodnemu človeku
dozdevajo nemogoče koncem 19. stoletja.
A te „neverjetnosti“ se dogajajo druga
za drugo tako pogosto, da se nam, ki
prebivamo v Primorju, nobena stvar ne
zdi več neverjetna. Mnogo, mnogo nam
sili v tem pogledu v pero, — a v duhu
gledamo varuha avstrijske svobode s ru-
dečim svinčnikom v roki, — zato molčimo.

Naše primorske dežele so avstrij-
skim vladam s sedmimi pečati zapečateni
knjiga. V tužno-žalostne razmere pri-
morških Slovanov ni še prodrla oko osred-
nje vlade. In če je kateri minister slučajno
dospel v Primorje, poskrbeli so že razni
faktorji, da so povsodi nastale Potemki
nove vasi, ki so slepile prost pogled v
dejanjske razmere naših pokrajin. Ako
pa je kateri zastopnik primorskih Slova-
nov razkril tužne naše razmere, bil je
ves uradni stroj takoj na delu, da je
ošibel besede poslančeve ter delali so z
vsem močmi, da so se dejanske razmere
pokazale v drugačni luči. Tako je bilo,
tako je in tako, — žal, — bode i v pri-
hodnje. Primorski Slovani ostanemo uboga
raja. In kedaj se obrne na bolje?

Na to vprašanje je odgovor pač te-
žak. Ko so bile na Dunaju politične av-
dijence, so povabili na avdijenco zastop-
nike najraznovrstnejših državnozborskih
klubov in klubčev. Le jugoslovanske za-
stopnike so popolnoma prezrli. Iz krščan-
sko-narode zveze niso pozvali nobenega
zastopnika. Ko je grof Clary sestavil
ministerstvo, stopil je v dotiko z raznimi
zastopniki klubov ter tudi posameznimi
politično važnimi osebami. In kako ne,
ko mu je šlo v živo! Treba je bilo omo-
gočiti delovanje državnega zbora, in v
to naj bi mu pripomogli tudi Jugoslovani.
Poleg posl. Povšeta in dr. Ferjančiča je
pozval na razgovor tudi dr. Šušteršiča,
dr. Srneca, pl. Berkša in Robiča. A tudi
sedaj so popolnoma prezrli primorske
Slovane: Niti jednega zastopnika primor-
skih Slovanov grof Clary ni pozval na
razgovor, ni se potrudil, da se pouči o
razmerah na Primorskem. Na Dunaj je
bil pozvan namestnik grof Gočss, ki je
poročal menda tudi v ime Slovanov. Kako
je poročal, si lahko mislimo — saj pisati
ne smemo. To dejstvo nam očitno kaže,
kako bode z nami v prihodnosti. Sicer
je desnica do danes solidarna, tudi stavi
svoje zahteve, ter je v njeni moči, da
vrže sedanjo vladu. Toda bojimo se, pou-
čeni po skušnjah, da njena odločnost ne
bode mnogo odločnejša, kakor je bila do-
sedaj. In primorski Slovani ostanemo v
dosedanjih razmerah.

Pri vseh žalostnih razmerah pa nam
ne upada pogum. Primorski Slovani se

vzdigujejo z lastno močjo. Narodna za-
vest, politična zrelost se vedno bolj pro-
bujati. Trdno oporo pa jima daje gospo-
darska organizacija, ki se v zadnjih letih
kaj bujno razvija po vsem Primorju. Naše
ljudstvo se vedno bolj rešuje tujega gos-
podarskega jarma, v katero ga je uko-
valo laško gospodstvo. In politični uspehi,
sosebno v Istri, nam pričajo, kolike važ-
nosti za naš narodni razvoj je gospodar-
ska organizacija. Ako bode gospodarska
organizacija tako napredovala, ter se ljud-
stvo osvobodilo iz krempljev italijan-
skih trinogov, pastí mora slednja nena-
ravna italijanska postojanka. To dobro
vedo in občutijo primorski Italijani, ki v
svojih listih na naj podležji način napa-
dajo prijatelje gospodarske organizacije
primorskih Slovanov. Naša iskrena želja
je: le vrlo naprej po poti gospodarske
organizacije!

Pomen in važnost gospodarske orga-
nizacije je pričelo spoznavati tudi istrsko
italijansko ljudstvo samo.

Podpirajo ga v tem nekateri duhov-
niki, a pri vodilnih krogih italijanskih ne
najde pomoči, ker ti žele odvisnost ljud-
stva. Zato je pač značilno, da so se Ita-
lijani v Vižinadi obrnili do dr. Laginje
s prošnjo, naj jim ustanovi podružnico
pulske posojilnice. Ta pojav je dobro
znamenje. Ko se namreč ljudstvo otrese
gospodarske odvisnosti od italijanske ši-
njorije, prenehali bodo tudi narodnostni
boji, katere sedaj neti ohola italijanska
gospoda.

Tudi v Trstu se bode mogoče za-
čelo obračati na bolje. Vse politično vod-
stvo so imeli dosedaj v rokah tržaški
židje. Luzzatto, Venezian in kompanija so
dosedaj neomejeno gospodovali v tržaški
politiki. Ob zadnjem imenovanju dr. Ar-
tica vodjem magistratnih uradov je prišlo
do spora. Židovsko — radikalnejša klika
s tem imenovanjem ni bila zadovoljna,
ker je dr. Artico katoličan, ki spolnne
verske dolžnosti, ter je odložila svoje
mandate v mestni delegaciji. Priprčani
smo bili, da se med seboj zopet lepo po-
mirijo. A do tega ni prišlo. Bile so nado-
mestne volitve, in v novi mestni odbor
tržaški in bil voljen noben Žid. Sedanji
možje so sicer Slovanom ravno tako na-
sprotni, kakor odstopilši žido-radikalci. A
prvi korak je storjen, — pričel je nekaj
odpor proti samovolji in samovladi židov.
In ta korak je gotovo važen v tržaškem
javnem življenju. Svetli se tu in tam, in,
kakor vedno idejalni, upamo, da bode tudi
v Primorju zasijala danica poštenega jav-
nega življenja.

Žal, da se katoliški krogi med Ita-
lijani skoraj nič ne zganejo. Ko bi se le
gani, kmalu bi padlo židovsko-liberalno
gospodstvo v Gorici. Saj je vendar sra-
motno, da peščica židov gospoduje v go-
riškem mestu, pa tudi v javnem življenju
italijanskega dela naše dežele.

Kako lahko bi skupno delovali na
temelju krščanske pravičnosti! Priznajmo
vsakemu svoje, nastopajmo odločno, in
kmalu bode v naši deželi obe narodno-
sti pomirjeni. Žal, — da se v tem pogledu
na nasprotni strani ne stori nič, da iz
strahu pred liberalno kliko molče dopuš-
čajo tudi najočitnejše krivice. Da, ko bi
se v nas visoko dvignila zastava krščan-
ske pravičnosti, kmalu bi nastopili dru-
gačni časi našima narodoma v deželi.

Mi bedemo hodili dosledno pot, ki
nam jo zapoveduje krščanska pravičnost
in ljubezen do našega naroda. Na temelju
krščanske pravičnosti se gotovo najdemo!

Transvalsko vprašanje.

11. t. m. naznanil je brzojav iz La-
dysmitha: Vojska se je pričela, Bori so
podrli v Natal. Kmalu na to pa se je ta
vest potrdila z oficijelnim poročilom iz
Pretorije, da je transvalska vlada prokla-
mirala vojno stanje in da je vrhovno po-
veljstvo nad burskimi četami prevzel ge-
neral Prinslov. Čeprav so angleška in
razna druga glasila slepila javnost s tr-
ditvami, da se vojska ne vname, ker še
se lahko zgodi, da se Krüger spanetuje

in neha s krivicami napram „zatiranim“ transvalskim Angležem, vendar je bila cela svetovna javnost prepričana, da bode sebična kramarska Anglija prisilila uboge, stiskane Bure do vojske. Cela svetovna javnost, lahko trdimo, toji na strani Burov, katerim se godi v nebo vpijoča krivica, če tudi razne vlade izrekajo iz političnih in diplomatičnih razlogov nasprotno mnenje. Tako se je n. pr. v New Yorku narod v velikanskih shodih izrekel za Bure in celo zahteval, da naj Amerika posreduje v prilog Burom, vendar pa se je oficijalna Amerika izrekla za Angleže, češ, da združene države nikdar še niso dvojile o vpravičenosti Angležev do Transvala. Istotako se izraža narod nizozemski kar najprisrčnejše za svoje sorodnike — Bure. — Predsednik Oranje države je pa izdal proklamacijo, v kateri pozivlja državljane, naj pomagajo republiko-posestrimi proti predrzemu nasprotniku.

Angležem se je naročilo, naj do 14. oktobra do večera zapuste deželo. Oranjske čete so potem prestopile mejo na prelazu Timava in se združile z Buri. Istotako je Burom prišlo na pomoč 10.000 Kafrov. — Nadaljna poročila javljajo, da so Buri, koj po oficijelni napovedi vojske kar na dveh krajih zmešali račun nasprotnikom. Prvič s tem, da so pri Maribogu južno od Mafekinga zasedli železniško progo, ki jedina pelje v severni del Transvala in pretrgali brzojavno zvezo.

Potem pa so se spravili nad postajo Albertina blizu Harismitha in zasedli 80 železniških voz s strelivom in živežem. Ta dva koraka sta velike važnosti, obžalovati je le, da niso začeli boja nekaj preje in se pustili motiti od nasprotnikov. Angleški diplomatični agent v Transvalu je takoj zapustil Pretorijo. Angleška glasila so širila vest, da so ga Buri ubili, kar pa ni res. Vsled teh prvih uspehov na strani Burov ste prišli v veliko nevarnost angleški postojanki Mafeking in Newcastle, kjer vodita transvalske čete generala Cronje in Kock. Ko je pretečeno soboto pridrdrel v Mafeking angleški ylak, so ga Buri napadli in se polastili dveh topov in vsega moštva. Angleške čete so se umaknile v Ladysmith. Angleška zveza s severom je do celo pretrgana. Angleško železniško postajo so zapustili vsi angleški uradniki. V ponedeljek pa se je s svojim stabom odpravil v Afriko general Buller.

Nadaljna poročila so jako motna deloma vsled stroge angleške cenzure, brez ktere ne pride v Evropo nobeno oficijelno poročilo, deloma tudi, ker je brzojavna zveza na mnogih krajih pretrgana. Do odločilnega boja še ni prišlo.

Politični pregled.

Ministerski predsednik Clary še vedno konferira. Že te konference mu delajo preglašice, že tukaj čuti čim dalje

LISTEK

Jetnišničar.

Mala oljnata svetilka je za silo razsvetljevala revno sobico ali boljše le, del mize, ob kateri je mlada žena pridno šivala, medtem ko je bil ostali del sobe zagrnjen v neko mračno temoto. Pečica v kotu je le za silo razgrevala sobico, manjkalo ji je očitno goriva in prsti so se tresli mrzle naši šivilji. V bližnjem zvoniku je ura ravno kar odbila sedem na večer. Žena vstane, položi delo na stran, razgrne čez mizo bel prt in postavi kruha, sira in steklenico vode na mizo. Potem skopi tiho v čumnato, da se prepriča, kako je se spijočimi otročiji in, ali jima ne manjka odeje itd. Kmalu vstopi njen mož prišedši iz službe. Bil je jetnišničar. Ko se otrese snega raz svoje uniforme, postavi puskov v kot in sede za mizo, kjer hlastno in s tekom povzije pripravljeno večerjo. Šel je štiri in trideset let ter bil srednje, toda močne in prikupne postave.

„Ti tako slabo izgledaš. Ana, ti li ni dobro? vpraša potem. Žena zanika z nekim bolestnim nasmehom.

„Nepriznno šivanje, zlasti po noči, ti bo skvarilo zdravje. Zraven se tudi delo sramotno slab, splašuje.“

„Prav imaš, dragi moj, vendar pa sem vesela in pozabim rada na ves trud, kadar nesem domov par, čeprav bomo zasluženi novcevi in tako pomorem vsaj nekoliko k skupnim potrebščinam.“

Nastane molk za par trenutkov. Zamisljen in v se vtopljen sedi za mizo mož, potem pa reče:

im, da ostane cela stvar tajna.“

bolj, da tudi on ni mož, ki je poklican, da vredi avstrijske parlamentarne zmešnjave vsaj v toliko, da se doženejo volitve v delegacijo in pa k večjemu še vsaj budgetni provizorji za prvo četrtletje prihodnjega leta. Samo te naloge ima to ministerstvo. Toda, za kar se je trudil in vbijal zastoj grof Thun, ne vemo kako hoče Clary izvesti. Vse njegovo stopanje kaže, da je ta novi mož iskal edino sredstvo, da dožene svojo nalogo, v upanju, da se mu posreči privedi desnico do razpada in si tako na nje razvalinah, seveda s pomočjo levice, vstvari novo večino. Claryjev ideal je baje, spraviti v koalicijo tri večje parlamentarne skupine: Čehe Nemce in Poljake. Kako bi se potem godilo z manjšinami, n. pr. Jugoslovani, si lahko mislimo, a to lahko trdimo, da ima tak ideal pač vrlo malo idealnega na sebi. Seveda se je pri tem precej vrezal.

Desnica. Z nekako nervoznostjo je pričakoval vse avstrijski politični svet na izid seje izvrševalnega komiteja desnice dne 6. t. m. Marsikdo se je bal, da se je desnica zlasti vsled zadnjih dogodkov in groznega pritiska in ščuvanja na nemško katoliško ljudsko stranko, v kateri je res prišlo do nesporazumljenj med raznimi odličnimi politiki, vendar se je na splošno radost vseh avstrijsko mislečih, treznih elementov začel sklep desničarskih strank, da ostanejo solidarne in pri svojem skupnem programu. Na predlog dresednika „kršč. slov. narodne zveze“ g. poslance Povšeta, se je sprejel celo predlog, da se je jezikovni zakon raztegne na celo Avstrijo. — 8. oktobra pa je zboroval v Pragi zaupni shod, ki naj bi odobril izjavo češkega kluba v izvrševalnem odboru desnice. Zaupni shod je odobril sklep poslancev, da naj vstrajajo v desnici, a pristavil, da naj zavzamejo nasproti novi vladi opozicijsko stališče in da naj vplivajo v tem smislu tudi na ostale desniške stranke, kakor hitro se prekličejo res jezikovne naredbe. Zmagali, so hvala Bogu, treznejši elementi. Kakor je namreč opravičena opozicija in makari tudi najbrezobzirnejša obstrukcija, zlasti od strani Čekov in nas Jugoslovancev, vendar vpijejo dejanske razmere proti temu, ker bi stem vstregli le srčni želji prusaških Nemcev. Kajti, kakor hitro bi se začela obstrukcija na desni, šla bi večina po vodi v prilog Claryjevim načrtom.

Predsedstvo zbornice. V saboto se je vršila zopet seja izvrševalnega odbora desnice. Na dnevnem redu je bilo vprašanje glede predsedstva. Sklenili so, da ostane dosedanji predsednik. Kako bo z obema podpredsednikoma, še ni jasno. Lupul bržčas ne prevzame več te časti, ker ima premnogo posla kot dež. glavar bukovinski. — Wolfenci so pa sklenili, da ne nehajo nasprotovati vladi preje, dok se ne razglasi nemški jezik državnim. — S preklicom jezikovnih naredeb

„Trebalo si bo poiskati drugega posla. Sploh se mi gabi moja sedanja služba. Večno občevanje z ljudmi, ki so izmeček človeštva, dan na dan pohajati v službo, kjer se ne sliši nič, kot kletvina in preklinjanje osode, kjer se mi vedno in vedno pokazuje le spačena stran človeške narave in družbe. Taka služba mene mori in vničuje.“

Žena vzdihne. Kaj naj tudi poreče! „Obsojen sem, — nadaljuje mož, — v občevanje teh propalih ljudi; poštene družbe že davno nisem videl. In za tako službo plače mesečnih 20 talarjev, to je pač sramotna mezda. Bil sem podčastnik v državni službi 12 let in sedaj se mi godi slabše, kot jetnikom samim.“

Tišina nastane v izbi; v peči se je igral ogenj s zadnjimi ostanki kuriva, zunaj pa je vladala mrzla kruta zima. Poleg stoječi mladi ženi so rinile iz pod objokanih oči čez blede lica — solze; „tvoja osola je žalostna, — spregovori potem; — 15 ur prebiješ v službi vsak dan, in jaz trpim in delam s teboj; tako ne more dalje iti; a upajmo, da ti božja previdnost nakloni boljšo službo.“

V tem hipu nekdo potrka lahno na vrata. Kdo naj bi bil v tako pozni nočni uri? Visoke in krasne postave gospod vstopi. Pozdravi prijazno in vpraša po imenu jetnišničarja. Naš ječar pritrdi, a zajedno namigne ženi, da se umakne. Žena se umakne.

„Ali smo varni in nemoteni tu, ker sicer bi Vas povabil na kozarec vina v bližnjo gostilno,“ prasa prišlec.

„Mi smo do cela varni, gospod“ odvrne ječar.

„Moje ime je baron plemeniti K.“ se predstavi naš gost, „in imam z Vami se pogovoriti o važnih rečeh. Sumo pro-

pomolil jim je Clary prst, a zgrabili so za celo roko.

Jezikovne naredbe odpravljene. „Wiener Zeitung“ objavlja z dne 17. okt. naredbo ministerstva za notranje stvari, s kojim se razveljavlja ministerska naredba od 24. februarja 1898. Do zakonitega urejenja imajo veljati določila naredbi z dne 22. aprila 1897. — S Češkega se že čuje o velikih demonstracijah.

Državni zbor. Na dan 18. oktobra je pa začel zborovati državni zbor. Nemci pričakujejo, da se otvori s prestolnim govorom, kjer se jim zagotovijo vse zahteve, kar se pa bržčas ne zgodi.

V Bolgariji imajo novo ministerstvo.

Vojska v Afriki je v popolnem tiru. O tem poročamo na drugem mestu.

Kaj novega po Slovenskem?

Na Kranjskem. Visokošolec M. Svigelj, ki je bil umobolen, se je vstrelil v glavo. Bil je vedno pošten dijak. — Ljubljanski župan prepušča „mestni dom“ socijalnim demokratom. Živela liberalna slov.-nemška-mokraška zveza. — Na Bled sta prišla prof. Koch in inženier Gartner z Dunaja. da preiščeta bohinjsko progo v zemljelovnem oziru. — Utopljenko so našli pod Čeručami na Savskem obrežju. Po starosti utegne imeti ne veliko čez 20 let. — Javna poučna predavanja preiskuje slovenska krščanska socijalna zveza Ljubljancem vsako sredo. — V Pivko je padel pred izlivom v Postojnsko jamo devetletni Stefan Vadnov ter utonil. — V Trzinu osnujejo podružnico sv. Cirila in Metoda.

Na Štajerskem Pri Sv. Jakobu v Slovenski gorah so priredili političen shod. Govoril sta dr. Pipuš in organizator Kač. — Učiteljske plače, kakor jih je sklenil štaj. dež. zbor, so dobile nasvišje potrjenje. — V Mariboru so prijeli nekega delavca radi tatvine. Ko so ga gnali čez dravski most, skočil je v Dravo. Rešiti ga niso mogli več, tudi trupla še niso našli. — V slovenje bistrškem okraju prično volitve v okrajni zastop. Nemškutarji delujejo že celo leto. A tudi narodnjaki ne spe. — Drž. pravdnništvo je ustavilo preiskavo proti dr. Srncu in dr. Dečku. — Mnogo nemških hejlačev je bilo že obsojenih. — Učitelja Gostinčarja so izpustili iz zapore. — V Celji se je ubil vojak-novinec I. Ljubšina.

Na Koroškem. Ministerstvo je potrdilo pravila deželne zavarovalnice za živino. Potrjen je tudi zakon o povišanju plač učiteljem na ljudskih in meščanskih šolah. — Okrajni glavar Franc. bar. Mayrhofer je prestavljen za glavarja v Velikovec. Mož ne zna slovenski. — Za dr. Gobancem, ki je bil „goreč“ prijatelj koroških Slovencev, nemško-nacijonalni listi pretakajo krokodilove solze. — Nemški „bauernbund“ bo v nedeljo v Veli-

Ječar pritrdi.

„V preiskovalnem zaporu nahajajoči se stoje pod Vašim madzorstvom?“ prasa baron K. dalje.

Ječar potrdi.

„Moja želja“, nadaljuje baron, „je nekam čudna. Morehiti, da boste, kadar Vam stvar razkrijem, ozlovoljeni, toda prepričani ste lahko, da me je do Vas dovedla danes le — ljubezen do rodnega brata.“

Ječar postane nemiren na svojem sedežu in prosi barona, da nadaljuje.

„Moj brat, je — obdolžen uboja, — kakor veste, v preiskovalnem zaporu. Toda je dobra duša in blag človek. Onega kritičnega večera, ko se je zgodilo inkriminirano hudodelstvo, vračal se je v družbi mladih veselih ljudi nekoliko vinjen domu. Ker so bili glasni, opozoril jih je k miru nočni čuvaj. Nastal je prepir in po nesreči zadena rob palčim mojega brata čuvaja kako nesrečno, da je kmalu potem — izdihnil. Toda to je Vam itak znano. Pripominim le, da Vam izročim takoj 5000 talarjev, če pustite mojega brata uteči, kadar ga peljete pred preiskovalnega sodnika.“

Kakor bi ga bila zadela strela, skoči raz stola naš ječar pri zadnjih besedah. Oči so se mu razvetele in jeze je rohnul: „Kaj hočete od mene?“

Mirno nadaljuje gost: „Pomirite se; jaz razumem, to kar zahtevam od Vas, je protipostavno, protislušbeno, je prestopok zoper Vaše dolžnosti. Toda pomislite, na vogalu „Sodnih ulic“ Vam moj brat uteče in izgine v hiši stranske ulice, kjer je že vse pripravljeno. Vi mu sledite in ga ne vjamete. Niti senca krivde ne more pasti na Vas. Vi boste odpuščeni iz službe, ali zato imate denar in tu-ti drugo boljšo službo Vam priskrbim jaz.“

kovcu lovil slovenske kmete. Slovenski kmetje vedo, da je njihova dolžnost, izogibati se take družbe!

Dopisi.

Iz Cerkna. Naša najnovejša pridobitev je telegraf, družec C. vendar enkrat z ostalim svetom. Od sv. Lucije pelje do Cerkna in naprej do Škofje Loke. Drogi, na katerih je napeljana žica, so kar tipoma rasli po idrijski dolini in so napravili poprej tako pusto cesto veliko bolj prijazno in domačo. Delavci opravljajoči to delo so bili sami domačini, večinoma iz Tolmina in Volč. Prav, da so zaslužili oni par novcev in da niso hitro pisali po lačne Italijane, kateri navadno odnesejo pri vsakem večjem delu kruh našim domačinom. Pa, kakor ni sreče brez nesreče, zgodila se je tudi tu nesreča, ki je stala jednega delavca življenje. Ko so šli delavci zvečer k počitku na Želin (t. j. uro oddaljeno soto od Cerkna), pelje jih gospodar na skedenj, visoko v seno. A bilo ni tam pravega pada, le tu pa tam so bile deske položene. Ko hoče bolehen delavec iz Grahovega stopiti na desko, zmanjka mu tal. in nesrečno pade s pada z glavo ravno na spodaj ležeči tram ter si namah prebije lobanjo. Pokopali so ponesrečenca na cerkljanskem pokopališču in pogrebu so prisostvovali vsi delavci. — No, ker se pač slabega več zgodi kot dobrega, naznaniti mi je še druge nesreče, katera se je pripetila v Labinjah, cerkljanski podružni vasi. Dne 22. sept. v petek popoldne ugledamo iz Cerkna, kako se nebo žari nad omenjeno vasjo, in kmalu zapazimo, da gori poslopje. Zažgali so otroci, kakor se zgodi navadno. Zakurili so ogenj v sobi in nato odšli. Poslopje je bilo na samem, k sreči torej ni bilo nevarnosti, da bi se ogenj drugam razširil. Ljudje iz vasi so koj prihiteli reševati, kar se je dalo rešiti. Nosili so prav iz ognja več, tako, da je bilo njihovo počenje in njih požrtvovalnost že skoraj predrzno pogumna. In tu so jo tudi skupili. Hišni gospodinjji sami se je vnela obleka na životu. Pričela je goreti, ljudje so trgali raz nje obleko se sežgano kožo vred. Vode ni bilo blizu. Bil je grozen pogled. Revico so spravili na ležišče, bila je skoraj po vsem životu ožgana. Vsled hudih bolečin in opeklin je umrla po 14. dnevih. Drug gospodar zopet je padel v ogenj, ožgal si je hudo glavo in roke, pa prebil je opeklino, seveda, še ne docela. Osmotila sta se še druga 2 moža pri reševanju hišnih predmetov tako, da je ogenj največ škode povzročil na ljudih. Dobro je pač pomagati bližnjemu in lepo, a radi malih reči ne smemo tvegati življenja. Gospodar pogorele hiše je bil odsoten. Zavarovan ni nič. Žena mu je pustila petero otrok. Dobro, da so sosede tako dobri, ki mu bodo gotovo pomagali, da si zopet ustanovi dom. Čast

Ječar molči, njegov žareč obraz se je pobesil proti tlem.

„Mojega brata“, — nadaljuje gost, — čaka dolga ječa. Kazen bi ga vpognila duševno in telesno in naša rodbina bi poleg tega morala prestat grozno sramoto.

Nesreča se je res zgodila, jaz to obžalujem. Toda na Vas je, da rešite našo celotno obitelj sramote in žalosti. Ponudim Vam 10.000 talarjev.“

Baron obmolke in bistro pogleduje ječarja, ki se je mučno bojeval s samim seboj. Ječar vstane, premeri par krat v grozni razburjenosti malo izbo, baron pa položi na mizo celo vrsto bankovcev in denarnih razvitkov.

Hipona pa se vstavi naš ječar in reče drhteč glasom:

„Ne morem sprejeti Vaše ponudbe. Moja vest in službena prisega mi je več, kakor denar. Ohranite za se denar, jaz pa si hočem ohraniti spoštovanje do sebe samega.“

Ko pa se baron le ni še dal odpraviti, ravne ga ječar določno:

„Pustite me v miru, sicer me razjezite.“

Skušnjavec spravi denar, se hladno poslovil, ječar pa pade na stol in izmučen izdihne:

„Oh, to je bila pretrda skušnava za me! Krvavo bi rabil denarja, a poštenje mi je ljubše!“

Naš ječar dobil je kmalu mesto pri poštni upravi kot sluga, ktera služba ga ni obogatila, a mu je bila vendar bolj po godu kot prejšnji posel. Pred kratkem praznoval je petdesetletnico službovanja kot poštar, poštovan od svojih predstojnikov in ljubljen od svojih stanovskih tovarišev. Poštenje je več od bogatstva.

takim sosedom! Konečno pa zopet nekaj veselejšega. Naša mlekarica deluje izvrstno, sir prekaša po dobroti vsacega iz drugih hribovskih mlekaric. Sedaj je pristopila tudi občina Šebrelje kot podružnica k naši mlekarici. Pomagaj si sam in Bog ti pomaga. O novem županstvu smo že nekje brali, da pometa dobro. Rav tako. Občinske reči naj bodo v redu. Županu naj se ne gre samo za čast, ampak za blagor občine. — O drugi priliki zopet kaj, bodisi dobrega ali slabega, kar nam nakloni Bog.

NOVICE.

Nj. eminenca kardinal knez in nadškof odpotuje konec meseca v Rim, da se pokloni sv. očetu ter sprejme iz njegovih rok kardinalski klobuk.

Župnijski izpit so napravili č. gg. Valentin Vipan, vikarj na Srednjem, Peter Muzzolini, administrator v Scodavacci, in Karol Maghet, kaplan v Ločniku.

Državna poslanca, dr. A. Gregorčič in prof. Coronini sta odpotovala v ponedeljek na Dunaj.

Obletnica. Minulo je že leto po smrti veleč. msg. Andreja Marušič-a. Vsem znancem in prijateljem naznanjamo, da njegov zadnji spis „Moja doba in podoba“ so nekateri pokojnikov prijatelji dopolnili ter izide v najkrajšem času, kakor je že pokojnik sam nameraval.

Gorica izhaja po dvakrat na teden in sicer: vsak torek in petek ob 11. uri predpoldne in ob 3. popoldne. Naročnina ostane do novega leta dosedanja: od novega leta pa bo list stal 5 gl. za celo leto, 2 gl. 50 kr. za pol leta, 1 gl. 25 kr. za četrt leta.

Narodna tiskarna se je preselila z dne 1. oktobra v nove prostore v ulici Vetturini št. 9.

„Soča“ in „Gorica“. Takega ravsa in kavsa, kakor ga bijeta zdaj ta dva časopisa, nismo še doživeli goriški Slovenci. V tem prepiru trpijo našo dobrodelni zavodi: Šolski dom itd. Kar so gospodje prej sezidali, bi radi zdaj podili. Naše mnenje je, da morajo biti ti zavodi nad strankami in, da se jih ne sme rabiti v politične agitacije. Ti zavodi so delo cele dežele. Upamo, da se slovensko ljudstvo ne bo dalo begati in, da bo, kakor do slej, podpiralo prepotrebne zavode v Gorici.

„Centralna posojilnica v Gorici“. Pri c. kr. okrožni sodnji v Gorici vpisana je dne 20. septembra 1899. v register o pridobitnih in gospodarstvenih društvih zveza gospodarskih zadrug na Goriškem s tvrdko „Centralna posojilnica v Gorici, registrovana zadruga z omejeno zavezo“, ustanovljena na podlagi pravil z dne 17. julija 1899., s sedežem v Gorici. Kot člani načelnštva zadruge so vpisani: Alfred grof Coronini-Cronberg, grajšček v Gorici: dr. Franc Kos, Ivan Berbuč, c. kr. profesorja v Gorici; Miroslav Premrov, notarski kandidat v Gorici; Ivan Rojec, kurat v Biljah; Ivan Dermastia, kaplan v Solkanu, in Anton Klančič, veleposesnik v Podgori.

S tem je zopet storjen nov korak v naši gospodarski organizaciji. Ustanovitev zveze smo že dalje časa pričakovali. Bog dal svoj blagoslov.

Krasna vila grofa Gyulaja na Solkanski cesti je kupil odvetnik dr. Stanič.

Porotne obravnave v Gorici prično dne 23. t. m. V vsem hode 5 obravnov.

Trgovska-obrtna zadruga v Gorici je imela do konca septembra 266713 Kr. 26 vin. hranilnih vlog ter 531810 Kr. 42 vin. posojil. Število deležev dne 1. okt. znašalo je 2634. Denarnega prometa blagajnice v septembru je bilo 224.634 Kr. 77 vin.

Krojaška zadruga je za Gorico in goriško deželo je odločilnega pomena. Vsakega posameznika, ki se je hotel s tem pečati, je laška konkurenca uničila. Zadruga ne bo mogla tako z lepa uničiti, ker pri njej sodeluje cela dežela. Ko se zadruga okrepi, podpirala bo vsestranski posamezne trgovce ter jih nastavljal po mestu in deželi. Zadruga ni ustanovljena proti slovenskim poštenim trgovcem, ampak njim v prid.

Rojaki, nabirajte po deželi novih deležev in učite ljudstvo, učite! Ves denar naj se pošilja g. poslovodju A. Bisajlu, gosposka ulica št. 7., kjer ima zadruga svojo bogato zalogo manufakturnega blaga.

Za slov. šole v Gorici došli so podpisani odboru od 1. do 16. oktobra t. l. sledeči doneski:

Jeronkov France 1 gl., Kodre Ivan, župnik v Vip. Križu 15 gl., Budin Anton, kurat v Pevmi, na račun ustanovnine 35 gl., Murovec Iv., dekan: Cerknem,

5. in 6. obrok ustan. 20 gl., Nekdo v Gorici 10 gl., Primožič Matej, sodnik v Tolminu, 5 gl., „Podkuknik“ na saldo ustanovnine 30 gl., Gregorčič Sim., vikar v Sedlu, na račun ustanovnine še 24 gl., Slavni mestni magistrat na račun ustanovnine 100 gl., Mister Paipen 2 gl., Mladinoljub 2 gl., Manzini Ant., vikar v Staremsetlu 5 gl., Razpet F., vikar v Orehku (posebej 50 kr. za „Slogo“) 5 gl., Kodrič Fran. kurat na Trnovem, (posebej 5 gl. za „Alojzevišče“) z posebnim ozirom na otr. vrt v Devinu 5 gl., Sl. županstvo v Solkanu na račun ustan. 50 gl., Kumar Val., c. kr. okr. šolski nadzornik 5 gl., dr. Fr. Kos, c. kr. profesor 5 gl., Ivančič Jos., c. kr. profesor 7 gl., Kragelj Andrej, c. kr. prof. na račun ust. 10 gl., Miha Vila — Brda 30 gl., Schifferer Jan., duh. v Lokvi pri Divači 1 gl., Sedej Jan., vikar v Borjani, na račun ust. 10 gl., Kakor izkazano v „Soči“ št. 78, 9 gl. 76 nov. — Skupaj 386 gl. 76 nov. —

Odbor društva „Šolski dom“
V Gorici, dne 16. oktobra 1899.

Naše p. n. čitatelje opozarjamo na cenik G. Likarja na zadnji strani in jim ga priporočamo.

Za Alojzevišče. Vlč. g. Fr. Kodrič 10 kron, vlč. g. Fr. Stepančič (v spomin 40-letnice svojega mašništva) 50 kron, vlč. g. Karol Cigon 9 kron, iz Šempolaja vlč. g. Al. Vuga 10 kron, T. Š. 2 kroni in Andr. Župančič 2 kroni, g. Ant. Jerkič 10 kron, med Rihemberžani nabral vlč. g. Dr. A. Pavlica 3 hl. vina.

Corriere di Gorizia bo tudi še naprej izhajal. V zadnjem času se mu je vzbudil sram in mesto, da bi se nečastno ognil stroškov, premislil se je, plačal dolžno svoto in naznanil, da zopet zagleda — dan. List stoji zopet pred novo tožbo s korminskim društvom „Austria“.

Popravek. Sklicuje se na § 19. tisk. zak. prosi podpisani za sprejem sledečega popravka v „Prim. listu“ stev. 28. gledé dne 3 t. m. objavljene notice „Iz Berij pri Rihemberku.“

Ni res, da je dne 24. sept. t. l. podpisani priredil v Brjah javen ples, ampak priredili so nekateri društveniki ples v zaprtih prostorih, za kateri so dobili dovoljenje od društva, kateremu ni še podpisani predsedoval.

Ni res, da je imel podpisani pred plesom govor, ker on isti dan niti doma ni bil in plesa še videl ni.

Možina.

Opomba vredništva. Za zadnjo številko ošlo prepozno. — Poročevalci, bodite resnični!!

Trgatev na spodnjem Krasu je bila letos prav revna. Natrgalo se ni skoraj nič. Vse nezgode prišle so na to božjo trto. Ubogi kmet! kaj začne!?

Sv. Misijon bodo obhajali v Velikem dolu od 28. oktobra do 5. nov. Bog daj svoj blagoslov in zaželjeni sad!

Misijoni so posebna dobrota za ljudstvo.

Sadj. in vin. društvo v Kanalu priredi v nedeljo 22. t. m. javno predavanje na Banjšicah.

Goreti je začelo v gluhozemenci v saboto opoldne. Ogenj so pogasili domači, predno so prišli ognjegašci.

Janus, vzajemna zavarovalnica za življenje na Dunaju. Nj. eksc. g. nadoskrbnik Janez pl. Chlumecky je sklical sporazumno z vodstvenim svetovalcem izvanredni občni zbor na ponedeljek, dne 6. novembra 1899 ob 10. uri popoldne, v koncertno dvorano etablissementa Ronacher, vhod I., Schellinggasse št. 4. Na dnevnem redu so vsi predlogi, ki so jih stavili nekateri društveniki, ki zatevajo, da se statut spemeni.

Poziv. „Slovenska krščan.-socijalna zveza“ dobiva od mnogih strani pozive, po dobrih gledaliških igrah, primernih našemu ljudstvu. „Zveza“ ima nekaj takih iger pripravljenih in bi jih izdala v posameznih cenah snopičih, ako se oglasi potrebno število naročnikov. Opozarjamo na ta poziv sosebno društva na deželi, ki naj se v prvi vrsti zapišejo med naročnike. Zadošča naznanilo na dopisnici. Ako se do 1. novembra oglasi zadostno število naročnikov, izide okoli 15. novembra 1. snopič. Naznanila naj se pošiljajo odboru „Slovenske krščanske socijalne zveze“ v Ljubljani. Najboljše bi bilo, da društva naroče toliko iztisov posameznih iger, kolikor jih v igri ulog.

Socijalni demokratje proti veri. V Trstu so imeli 13. t. m. socijalni demokratje shod, na katerem je socijalno demokratski voditelj Dominik Vitelli tako srdito zabavljaj prot uredbam kat. cerkve in proti veri, da ga je celo ponižna tržaška policija pozvala na odgovor. Zagovarjati se bode moral radi motenja vere.

V Judriju so našli utopljenko iz Mernika. Padla je v po zadnjih nalivih naraslo vodo.

Otvoritev skladišča v Sinčivasi na Koroškem se je morala zaradi raznih zaprek preložiti še za osem dni, in se vrši torej v nedeljo dne 29. oktobra t. l. po sledečem vsporodu: Ob 1. uri popoldne blagoslavljanje novega poslopja. Ob 2. uri popoldne zborovanje: 1. Poročilo o stavbi skladišča. 2. „Kako kmetje na Koroškem gospodarijo.“ Govori g. deželni poslanec Fr. Grafenauer. 3. „O pomenu zadrug.“ Govori g. Iv. Kač iz Žalea. 4. „O gospodarski zvezi.“ Govori g. dr. Iv. Šušteršič iz Ljubljane. — Novo skladišče je jako lepa in dobro urejena stavba. Otvoritvena slavnost obeča biti prav sijajna in pomenljiva. Skladišče bo v veliko korist slovenskih kmetov. Podružnica v Velikovu je začela delovati že dne 11. oktobra na veliko jezo velikovskih nemčurjev, ki čutijo, da se hoče slovenski kmet tudi v gospodarskem oziru osvoboditi od njihovega terorizma in postati res sem gospodar na rodni zemlji.

Koroški „bauernbund“, ta zakleti nasprotnik Slovencev, vprizori v nedeljo dne 22. oktobra v Velikovu veliko hujskanje zoper Slovence. Na pomoč so poklicali štajerskega barona Rokitskega*) da doseže on, česar Koroški mogočnejši sami še niso dosegli, da z znanimi svojimi frazami o „Klerikalizmu“ itd. pobije Koroške Slovence. Pomagal mu bo dežel. posl. Černik, in gotovo se bo zoper nas prihodnjo nedeljo zbralo v Velikovu vse, kar po nemško-nacionalno in bauerbundarsko lazi in plazi. Prestali so Kor. Slovenci že mnogo, prestali bodo i to!

*) Kaj je to tisti Rokitsanski, „der heult?“ (Stavec).

Pogorela je dne 15. okt. zvečer slovenska vas Bače blizu Beljaka na Koroškem. Zgorelo je 17 poslopij 12 gospodarjem. Vsa krma, tudi precej živine, je ostalo v ognju. Škola je tem večja, ker je zima pred durmi*)

*) Korošci pravijo, da Lahi zažigajo, da dela dobé (Stavec).

Grozen umor. Nedavno so našli mrtvega pri dobavskem mostu poleg Kamne gorice na Kranjskem nekega Boštjana Žvana po domače „Kodrasa“. Ležal je v vodi Lepnici ubit. Zandarmen je označila sumljivim oštirja Ravnika iz Ljubljane, ktereja je ljubljanska policija takoj aretovala. Sumnja se je kmalo potrdila. Dognalo se je, da sta imela Žvan in Ravnik zveze. Ravniku bilo je treba plačati moko in ker je čutil pri Žvanu denar, polakomnil se ga je ter sklenil izvršiti zločin. Kupovala sta namreč skupno ovce in se v ta namen podala v ponedeljek v Kamnogorico. V Otočah sta nekaj pila in krčmar je videl in pozneje, ko se je vršil sodni ogled, tudi v pričo Ravnika potrdil, da je le ta porinil klobuk čez obraz, ko so vstopili gostje v sobo, kjer sta bila dotakrat z Žvanom sama. — Odsla sta takoj potem iz gostilne. Sla sta po najboljši nerodni poti čez dobrovo proti Kamnogorici. — Ko sta imela srečati več delavcev, ki so šli iz Kamnogorice domov, se je Ravnik skril. Ko so delavci svarili Žvana pred tako nevarno potjo, rekel jim je Žvan, da ima zadej zanesljivega spremljevalca. — Med potjo izvrši je zločin, a v Kamnogorici, kjer je imel, kakor je pripovedoval v Otočah, toliko opravka, ga ni videl nikdo. Zvabil ga je torej na to pot z namenom ga varno — umoriti. Dalje se je dognalo, da je nekdo isti dan silno razburjen prihitel v Podnart na kolodvor in kupil karto do Ljubljane. Sprevozniku Jugoricu izročil je 5 fl. da ne pove, da je bil ta dan na Gorenjskem. V soboto se je vršil na Gorenjskem ogled na licu mesta. S preiskovalnim sodnikom odpeljali so tudi Ravnika, da ga konfrontirajo s pričami. — Sumnja se je do cela potrdila. — Vse priče so izjavile, da je Ravnik bil z Žvanom skupaj kritičnega dne. — Ravnik je vse odločno tajil ter se obnašal prav surovo. Ko so ga pa peljali mimo kritičnega mesta, se je nehote ozrl pod most. Žvana so mrtvega dobili v torek ob 11. uri. A Ravnik je že v jutro po Ljubljani pripovedoval, da je nekdo na Gorenjskem umorjen. Mrtvega Žvana so dobili pod mostom, z glavo v vodi, ostalo truplo je bilo na suhem. Čeljust je imel vso razbito. Poleg je ležala njegova pipa in ura, ki pa ni šla. — V Ljubljani je pričakovalo na tisoče ljudstva na povrat preiskovalnega sodnika z Ravnikom. Smehlja je stopil proti pripravljenemu vozu. Imel je cvetlico za klobukom. Na Žaljaku je med številnim občinstvom stala tudi Ravnikova žena z detetom. Žvano ženo so spravilo — v blaznico.

Italijanski katoliki vršili so pred kratkem svoj prvi znanstveni kongresa v mestu Como v Italiji. Vdeležilo se je kongresa tudi mnogo lajkov. Sprežila se je med drugim misel, naj bi se v krat-

kem priredil v Rimu internacionalni katoliški kongres. Na vspehdu so stala filozofska, verska vprašanja, pravo, sociologija itd.

V Šebreljah je priredilo kmetijsko bralno društvo dne 8. oktobra lepo veselico. Odlikovali so se šebreljski pevci pod vodstvom strokovnjaka g. župnika Kokošarja. Slavnostni govor je imel g. Vekoslav Ravnihar iz Cerknega.

Zoper samo-slovenske ulične napise v Ljubljani so vložili Nemci protest pri deželni vladi in deželnem odboru. Tudi socijalni demokratje, katerim župan Hribar prepušča „Mestni dom“ na razpolago, so se po Kristanu norčevali iz samo-slovenskih napisov.

Ošpice nadlegujejo po zgornji Vipavski dolini. Več šol je zaprtih.

Krščanske žene v Trstu bodo imele prihodnjo nedeljo prvi svoj ljudski shod z obširnimi dnevnim redom.

Na pazinski gimnaziji so ustanovili vspehdu. Okrajno glavarstvo je dovolilo, da so vzeli klopi iz ljudska šole. Italijanska gimnazija nima pravice javnosti.

Papirnate goldinarje in stare krajcarje in polkrajcarje sprejemajo cesarske blagajne, to samo še do konec tega leta. Po novem letu bo ta denar ob veljavo. Po cesarskem ukazu moralo se bo tudi po novem letu 1900 v vseh javnih računih in javnih spisih računati po kronah in vinarijih.

Novo cerkev „Notre Dame de Zion“ je posvetil škof Šterk v Trstu.

Trgovca z dekleti so prijeli v Trstu. V njegovi družbi ste bili tudi dve Korošici, katerima je žid obetal zlato življenje v Jafi. Hudoba se zove Jožef Schneider ter se je predstavljal za inženjerja, a je navaden čifut.

Veledušni darovi pazinskemu dijaškemu podpornemu društvu. Znan tržaški rodoljub g. Franc Kalster je imenovanemu društvu podaril 2000 gl. Hrvatski mecen biskup Strossmayer pa je podaril 1000 gl. Obojna svota se je naložila v pazinski podružnici puljske posojilnice.

Na c. kr. pripravnici za srednje šole v Gorici poučuje g. Fr. Orešec, suplent na tukajšnji gimnaziji. Na to mesto je bil predlagan nemški zagrozenec Moro, čegar imenovanje pa so preprečili slovenski krogi.

Pastirski list je izdal knezoškof ljubljanski. List govori o bodoči kat. gimnaziji ter v učitelstvu.

Umrl je na svojem domu na Mirji pri Bači po daljši bolezni g. Mihael Munih, profesor na benediktinskem gimnaziju v St. Pavlu. Star je bil še le 31 let. N. v. m. p.!

Novo društvo. V Čenčjici pri Železnikih so ustanovili „Društvo skupne pomoči pri poslopih posestnikov, stanujočih v občinah Selce, Železniki in Gorica. Deželna vlada je pravila že potrdila.

Samomor. V grmovju med Rojanom in Opčinami so našli truplo 54 letnega Jož. Pečenko iz Trsta. Mož si je obleko polil s petrolijem ter zažgal. Truplo je bilo jako ožgano.

V Sovodnjah so se vršile občinske volitve in volitev župana. Izvoljeni so bili stari odborniki in tudi prejšnji župan g. Kodermac. Sledil je banket, kjer se je nabrala lepa svota za „Šolski Dom.“

Zboljšanje plač finančnim stražnikom. V kratkem izide naredba finančnega ministerstva, s katero se hoče zboljšati plača finančnih stražnikov in znižati vežbena doba, zajedno pa se ustanovi nova služba finančnih nadrespicijentov. Letna aktivitetna plača znašala bo le 700, 600, 500 in 400 for. Doklade znašajo vsako četrto leto 40 for. Tudi potne pristojbine se zvišajo. Ravnotako se bo vredila pokojnina in zboljšalo stanje vdov in sirot finančnih stražnikov.

Posredovalnica za delo v Ljubljani, se hoče osnovati. Skrbeti bi imela za kolikor možno natančno statistiko služeb in evidenco praznih mest. Bila naj bi nekako centralno poizvedovališče predvsem, — ker to je dozdaj najbolj kričeča potreba, — za delo rokodelcev. Tudi po našem mnenju bi bil najbolj sposoben vse slovenski delavski shod, ki se bo v Ljubljani letos vršil, da spravi na razgovor to zadevo. Kajti le na tak način smemo pričakovati v kratkem toliko potrebno ustanovitev posredovalnice za delo, nikakor pa ne, če bomo čakali, da sklene kaj v tem oziru ljubljanski ableritski mestni zbor.

Požidovljena „Slavija“. Ljubljanski „Slovenec“ je navedel kot svedoka, da v tem zavodu odločujejo tudi židje, znamenitega českega pisatelja Vrbo, ki je najboljši poznavatelj socijalnih razmer v Čelih in torej tudi „Slavijo“ dobro pozna. Tudi to je poleg tisoč družih raz-

